

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ I. Š.**, bývajúceho v N., **2/ M. K.**, bývajúcej v N., **3/ Z. D.**, bývajúcej v N., všetkých zastúpených Mgr. Z. G., advokátkou so sídlom v N., proti odporkyňi **I. F.**, bývajúcej v P., zastúpenej A., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 4 C 268/2006, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. februára 2011 sp. zn. 7 Co 15/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporkyňa je povinná zaplatiť do 3 dní navrhovateľom 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania 298,35 € do rúk Mgr. Z. G., advokátky so sídlom v N..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 25. novembra 2008 č.k. 4 C 268/2006-125 určil, že podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v katastrálnom území O. zapísaných na liste vlastníctva č. X. sú navrhovatelia nasledovne: a/ parcely č. X. – orná pôda vo výmere X. m² navrhovateľ 1/ v podiele 1/2, b/ parcely č. X. – orná pôda vo výmere X. m² a parcely č. X. – orná pôda vo výmere X. m² navrhovateľka 2/ v podiele 1/2 a c/ parcely č. X. – ostatná plocha vo výmere X. m², parcely č. X. – orná pôda vo výmere X. m² a parcely č. X. – orná pôda o výmere X. m² navrhovateľka 3/ v podiele 1/2. Súd prvého stupňa rozhodol tiež o náhrade trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že návrh na určenie (spolu)vlastníctva je dôvodný, lebo navrhovatelia 1/ až 3/ nadobudli spoluvlastníctvo predmetných nehnuteľností dedením, odporkyňa ale, na rozdiel od nich nepreukázala, že je ich spoluvlastníčkou. Bolo jej síce vydané notárske osvedčenie o vydržaní spoluvlastníckych podielov navrhovateľov, toto

osvedčenie bolo však vydané v rozpore so skutkovým a právnym stavom. Vzhľadom na to návrhu vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie odporkyne Krajský súd v Nitre rozsudkom z 24. februára 2011 sp. zn. 7 Co 15/2009 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny; rozhodol aj o náhrade trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku dodal, že odporkyňa v konaní ničím nepreukázala skutočnosti, ktoré uviedla v osvedčení o vydržaní práva k sporným nehnuteľnostiam. Jej námietku, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (nevypočutím súdom) považoval odvolací súd za neopodstatnenú. Predmetná námietka neobstojí aj z dôvodu, že na odvolacom pojednávaní bola odporkyňa vypočutá ako účastníčka konania. Pripomenul, že jej bola žaloba doručená ešte v roku 2006 a odvtedy mala dostatok času vyjadriť sa k danému sporu. Túto procesnú možnosť využila až v odvolaní a v priebehu odvolacieho konania, kedy začala uvádzať nové okolnosti, na ktoré mohla poukázať už v konaní pred súdom prvého stupňa. Odvolací súd preto nepovažoval odporkyňou uplatnený odvolací dôvod (§ 205a ods. 1 písm. d/ O.s.p.) za opodstatnený. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa dovolanie, v ktorom uviedla, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). K tejto procesnej vade došlo na pojednávaní 25. novembra 2008, na ktorom súd prvého stupňa v rozpore s § 101 ods. 2 O.s.p. vec prejednal a rozhodol v jej neprítomnosti, i keď požiadala faxovým podaním vyhotoveným 24. novembra 2008 advokátkou JUDr. Z. B. o odročenie tohto pojednávania. Pripustila, že písomná plná moc preukazujúca oprávnenie advokátky zastupovať ju pred súdom prvého stupňa nebola pripojená k podaniu z 24. novembra 2008, súd bol ale povinný urobiť vhodné opatrenia za účelom odstránenia tohto nedostatku. Pokiaľ súd rozhodol v jej neprítomnosti a bez toho, aby sa pokúsil odstrániť tento nedostatok, nepostupoval v súlade so zákonom a jeho nesprávny postup mal za následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolateľka tiež namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu porušujúce (údajne) jej základné právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, resp. čl. 46 ods. 12 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Z uvedených

dôvodov žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovatelia vo vyjadrení k dovolaniu žiadali tento opravný prostriedok ako neprípustný „zamietnuť“ a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Odporkyňa v preskúmvanej veci napadla dovolaním taký rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Prípustnosť jej dovolania preto z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Prípustnosť odporkyňou podaného dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Dovolací súd so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia

je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. nie je právne významné samo tvrdenie účastníka, že došlo k určitej procesnej vade, ale len zistenie, že k namietanej vade skutočne došlo.

Dovolateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zameril na otázku, či postupom súdov nebola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu procesných oprávnení, ktoré mu v konaní priznáva Občiansky súdny poriadok.

Dovolateľka namieta, že v konaní jej bola odňatá možnosť konať pred súdmi (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že súd prvého stupňa v rozpore s § 101 ods. 2 O.s.p. vec prejednal a rozhodol 25. novembra 2008 v jej neprítomnosti i v neprítomnosti jej právnej zástupkyne, hoci právna zástupkyňa odporkyne JUDr. Z. B. oznámila súdu telefaxovým podaním doručeným súdu 24. novembra 2008, že prevzala zastúpenie odporkyne a v jej mene žiada o odročenie pojednávania.

Súd uskutočnením občianskeho súdneho konania plní povinnosti vyplývajúce mu z ústavy a zákonov Slovenskej republiky. V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy (č.l. 141 ods. 1 ústavy). Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak

ustanoví zákon (čl. 142 ods. 1 ústavy). V konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná (§ 6 O.s.p.).

Plnenie z ústavy a zákonov vyplývajúcich úloh súdov nemôže byť závislé na vôli účastníkov konania a na ich (aktívnom či pasívnom) prístupe k prejednávanej veci. Aj preto ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. uvádza, že súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. Procesná aktivita účastníkov konania zásadne nie je nevyhnutná, aby súd mohol pokračovať v začatom konaní. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. určuje dve podmienky, ktoré musia byť súčasne splnené, aby súd mohol vec prejednať v neprítomnosti účastníka alebo jeho zástupcu: a/ riadne predvolanie a b/ absencia žiadosti o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu.

Zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa nariadil pojednávanie na 25. novembra 2008 [po predchádzajúcom odročení pojednávania určeného na 28. októbra 2008 (toto pojednávanie sa neuskutočnilo vzhľadom na žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľov a odporkyne o jeho odročenie) a tiež po predchádzajúcom odročení pojednávania určeného na 7. októbra 2010 (toto pojednávanie sa neuskutočnilo na žiadosť odporkyne)]. Spis potvrdzuje, že písomné predvolanie na pojednávanie nariadené na 25. novembra 2008 bolo odporkyni riadne doručené (už) 10. novembra 2008.

JUDr. Z. B. (až) 24. novembra 2008 doručila súdu telefaxom podané oznámenie, že prevzala právne zastúpenie odporkyne a pre krátkosť času na prípravu žiada o odročenie nariadeného pojednávania. Kópiu plnej moci súdu nedoložila. Originál telefaxom urobeného podania s plnou mocou z 24. novembra 2008 bol súdu prvého stupňa doručený 1. decembra 2008. Zo zápisnice z pojednávania z 25. novembra 2008, na ktorom bol vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa vyplýva, že súd konal v neprítomnosti odporkyne a jej právnej zástupkyne (§ 101 ods. 2 O.s.p.), ktoré sa tohto pojednávania nezúčastnili. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu zodpovedal tento postup zákonu.

Najvyšší súd už vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že žiadosť o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O.s.p.) môže súd posudzovať len na základe tých okolností, ktoré

sú mu známe v čase posudzovania jej opodstatnenosti. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná takáto žiadosť, skúma súd z hľadiska preukázania v žiadosti tvrdenej skutočnosti (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu zo 14. decembra 2006 sp. zn. 3 Cdo 294/2006, z 24. novembra 2008 sp. zn. 3 Cdo 181/2008, z 22. augusta 2007 sp. zn. 5 Cdo 53/2007 a z 19. mája 2010 sp. zn. 5 Cdo 34/2010). Pokiaľ táto skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o žiadosti o odročenie hodnoverne preukázaná, zostáva žiadosť účastníka konania a v nej uvádzaný dôležitý dôvod iba v rovine nepodložených tvrdení.

V čase rozhodovania súdu o žiadosti o odročenie pojednávania mal súd k dispozícii iba telefaxové podanie odoslané JUDr. Z. B. (teda nie odporkyňou). Túto advokátku súd v uvedenom čase nemal dôvod považovať za zástupkyňu odporkyne – nebola mu totiž (ani len telefaxom) zaslaná plná moc udelená tejto advokátke. Vzhľadom na to nebolo preukázané, že táto (telefaxom urobená) žiadosť je žiadosťou odporkyne. Pokiaľ by v takejto situácii mal súd vykonávať šetrenie za účelom zistenia, či odporkyňa je skutočne zastúpená menovanou advokátkou, bolo by zrejme nevyhnutné, a to v rozpore s účelom ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p., pojednávanie aj v tomto prípade odročiť. Judikát R 12/1985 a rozhodnutie publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 3/2005, na ktoré sa poukazuje v dovolaní, sa týkajú odlišnej procesnej situácie (v ktorej nebolo sporné, že určitý úkon urobila účastníčka konania).

Navyše, i keby v čase, keď súd posudzoval žiadosť o odročenie pojednávania, bolo riadne preukázané zastúpenie odporkyne advokátkou JUDr. Z. B., nebolo možné prehliadnúť, že dôležitý dôvod (§ 101 ods. 2 O.s.p.) brániaci účastníkovi konania zúčastniť sa pojednávania sa musí vyznačovať znakom nepredvídateľnosti, závažnosti a ospravedlniteľnosti. Podľa názoru dovolacieho súdu nie je v danom prípade daný znak ani nepredvídateľnosti ani ospravedlniteľnosti – odporkyňa, ktorá v konaní opakovane podávala žiadosti o odročenie pojednávania a súd jej žiadostiam vyhovel, sa o pojednávaní vytýčenom na 25. novembra 2008 dozvedela s dostatočným predstihom a bolo na nej, aby v súlade s úlohami súdu vyplývajúcimi z ústavy a zákonov a tiež so zreteľom na procesné povinnosti účastníka občianskeho súdneho konania prispela k tomu, aby sa dosiahol účel konania (§ 101 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade to znamenalo efektívne využiť čas od doručenia predvolania do uskutočnenia súdneho pojednávania (to v konkrétnostiach znamenalo riadne pripraviť aj prípadné zastúpenie niektorým z advokátov). Odporkyňa, hoci bola súdom o vytýčenom pojednávaní upovedomená riadne a včas (s dostatočným predstihom), o jeho odročenie

požiadala (telefaxom) len niekoľko hodín pred uplynutím dňa bezprostredne predchádzajúceho dňa pojednávania. So zreteľom na zásadu, že právo patrí bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu, uplatnenie a výkon svojich práv, neodkladajú svoje osobné rozhodnutia týkajúce sa výkonu práv na poslednú chvíľu, svoje procesné úkony pripravujú s dostatočným časovým predstihom, nespoliehajú sa na náhodu, predvídajú aj možnosti vzniku komplikovaných životných situácií sťažujúcich výkon práv a ich uplatnenie v stanovených lehotách, je potrebné uviesť, že odporkyňa v danom prípade nekonala v súlade s touto zásadou.

Najvyšší súd dodáva, že žiadosť účastníka konania o odročenie pojednávania nesmie byť zneužívaná na iné účely. Najmä nesmie slúžiť na zneužívanie procesných práv účastníkov konania s cieľom sťažiť realizáciu oprávnené uplatnených práv, komplikovať proces ochrany práv a záujmov fyzických a právnických osôb, a tak dosiahnuť predĺženie konania a oddialenie vydania rozhodnutia. Okolnosti, za ktorých odporkyňa v danom prípade (opäť) požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 25. novembra 2008, ako aj „skutočnosť“, z ktorej sa vyvodzuje dôvod na odročenie pojednávania, nevylučujú, že predmetná žiadosť nebola podaná za účelom, ktorému má slúžiť.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že postup súdu prvého stupňa bol v danom prípade v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. a že odporkyňa nebola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že v konaní nemala možnosť uplatniť svoju procesnú obranu, dovolací súd pripomína, že v rozhodnutí R 39/1993 bol prijatý názor, v zmysle ktorého i keby táto námietka bola opodstatnená, podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom (len) pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania. Odporkyňa v preskúmvanej veci uplatnila svoj vplyv na výsledok konania – proti prvostupňovému rozsudku podala odvolanie a v ňom uviedla a vysvetlila svoje výhrady voči postupu a rozhodovaniu súdu. Odvolací súd jej odvolanie neodmietol, ale vecne preskúmal na odvolacom pojednávaní 24. februára 2011 za osobnej účasti jej právnej zástupkyne, ktorá bližšie uviedla (konkretizovala) dôvody odvolania.

Navyše, odporkyňa bola na tomto pojednávaní podrobne vypočítaná ako účastníčka konania, sama sa vyjadrila k prejednávanej veci a aj tým „uplatnila vplyv na výsledok konania“ (R 39/1993). Namietaná okolnosť preto nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Niektoré formulácie dovolania nasvedčujú tomu, že dovolateľka vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ o.s.p. vyvodzuje tiež z ňou tvrdenej nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia. Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia ale sama osebe nemusí disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08). V zmysle R 111/1998 je totiž konanie postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný. Názor zaujatý v R 111/1998 je plne opodstatnený aj v prejednávanej veci. Dovolací súd na základe toho uzatvára, že ak by aj prípadne bolo dovolateľkou napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné, nezakladalo by to prípustnosť jej dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže prípustnosť dovolania odporkyne nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, najvyšší súd odmietol jej opravný prostriedok podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vzhľadom na odmietnutie dovolania nepristúpil k posúdeniu vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

V dovolacom konaní úspešným navrhovateľom vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.) Navrhovatelia podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčísľili. Dovolací súd im v súlade so zaužívanou praxou priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokátky (ktorá ich zastupovala aj pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia zo 16. júna 2011 k dovolaniu odporkyne [§ 14 ods. 3 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 232/2010 Z.z. (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon pri jednom navrhovateľovi určil z tarifnej hodnoty (§ 10 ods. 1

vyhlášky) vo výške 193,97 € zníženej (o 50 %) podľa § 13 ods. 2 vyhlášky (na sumu 96,98 €), čo predstavuje 3 x 96,98 € (spolu 290,94 €) a s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky, t.j. 7,41 €) činí 298,35 €.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková